

Universitätsbibliothek Paderborn

Praxis Episcopalis

In Qva Episcoporum Non Tantvm, Eorumqve Vicariorum munus; sed
Parochorum etiam & conscientiarum directorium concernentium casuum
ac dubiorum indies occurrentium Resolvtiones ... quàm brevissimè
continentur

Zerola, Tommaso

Coloniae Agrippinae, 1680

Hospitale.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10421

cedit etiam in casu hæreseos, cum non fiat exceptio. Navar. *conf. 5. nu. 3. de hæret.* quoad alios, dic prout dictum est ad 25. Cæterum vide in *pract. mea pæn. c. 22. q. 4. 6. 7. 8. 20. § 22.*

HOSPITALE.

SUMMARIUM.

- 1 Hospitale quomodo edificetur, & qua auctoritate.
- 2 An Ordinarius possit illud visitare.
- 3 Videre etiam computa, & rationem administrationum, & magistrorum.
- 4 An succedat expositus.
- 5 Quenam sint privilegia summorum Pontificum concessa diversis hospitalibus.

AD primum, relictis aliis dico primò, quod hospitale potest edificari à quocunque, etiam sine auctoritate Episcopi, & ibi Rectorem præfigere, & de eo liberè disponere ad libitum, sicut de aliis bonis suis, & illud destruere, vel alteri subicere seu donare, Gl. in c. unicuique de consecrat. d. 1. c. inter dilectos, de donat. Clem. quia contingit. de relig. dom. Selva tract. de benef. t. p. q. 6. nu. 6. Syl. in ver. Hospitale, §. 2. nu. 3. Auth. de Eccles. tit. §. si quis adificationem, ver. in omnibus collat. 9. Dico secundò, quod hoc hospitale non potest visitari ab Episcopo. Ratio est, quia est quiddam profanum, & non religiosum; Innoc. in d. cap. inter dilectos, nu. 2. & in c. ad hoc, de relig. dom. Syl. l. c. nu. 7. Sel. loc. cit. §. 1. nec obstat Conc. Trid. sess. 22. cap. 8. de reformat. quia disponit hoc posse Episcopum in

casibus à jure concessis: sed cum hoc non sit sub ejus dispositione, quia non est religiosum, non comprehenditur; nec dicuntur propriè, & loca pia, seu religiosa hospitalia, quoniam sunt ædificata sine auctoritate Episcopi; similiter de consuetudine legitime præscripta, Abb. in Clem. 2. nu. 4. & §. de relig. dom. quod dixi, intellige, modò non habeat formam Ecclesiæ, vel si in eo celebretur, quia hoc non potest fundari sine Episcopi auctoritate. Innoc. in c. ad hæc, de relig. dom. nec dici potest locus religiosus. Adde quod dicit Gem. in c. fin. vers. sed quid, & ver. de h. v. de offi. leg. lib. 6. ubi habes, quando hospitale est accessorium Ecclesiæ, quando principale, quando separatum, quando juris patronatus clericorum, quando laicorum, & quando collegiatum, quod nota pro collatione illoquum, & pro visitatione, & pro Seminario, & pro reservationibus, prout habes in diversis locis hujus Praxis.

Ad secundum, post mortem ædificantis potest Episcopus visitare, & videre, si cuncta procedunt secundum ordinationem defuncti, ut in §. si quis adificationem, in auth. cit. Selva, & Sylvest. locis cit. & in verb. visitatio. §. ult. Angel. in ver. hospitale, in princ. & si reperit rectorem positum per hæredes defuncti perperam administrare, potest Episcopus eum revocare, aliumque instituere. Hoc ampliatur primò, etiamsi testator, qui ædificavit, interdixerit ne Episcopus se intromittat, Conc. Trid. sess. 7. c. si. c. tua nobis, de testamen. & ibi Covar. nu. 6. & 8. decis. Rot. 368. in antiquis. Ratio

H h

est

est, quia testator facere non potest, quod leges in casib. suis locum non habeant, *l. nemo potest, ff. de legat. 1. Gom. in 9. 32. de trien. possess. vide omnino Panor. in cap. sopite, nu. 5. de censibus, & Navar. cons. 3. de relig. dom. dicit quod hospitale ædificatum à laico visitat Episc. post mortem ejus, etiam si fundator id prohibuisset.*

Ad tertium, non solum Episcopus potest visitare hospitale post mortem fundatoris, sed etiam videre computa, & administrationem rectorum, & procuratorum illius, per c. 9. *ead. sess.* Ratio est, quia licet non sit locus religiosus, & sacer, prout *suprà*, tamen dicitur locus pius, quia ad pios usus ædificatus est, Abb. in ca. 295. & in c. de Xenochiis, n. 2. & 3. & 6. ad hac, de relig. dom. Selva loc. cit. nu. 26. & venit appellatione piorum locorum, Sylv. in ver. legatum, 4. huc ampliatur, etiam si dictum hospitale esset juris patronatus cum auctoritate Episcopi, Con. Trid. loc. cit. c. 8. fallit primo, quando in institutione dicti hospitalis, & ordinatione Ecclesie talis, seu fabricæ secus eantur esset, ita sac. Congreg. declarat 184. & tunc non tenerentur administratores reddere rationem Ordinario. Idem Angel in ver. Hospitale, in princ. Dicit quis contra, per cap. tu nobis, & cap. requisisti, de testam. Respondetur primo, illud valere in legatis piis, sed hoc dictum est Concilio, & sacre Congregationis, intelligitur institutione, & ordinatione Ecclesie fabricæ, seu hospitalis, facta ab ipso fundatore de consensu ipsius Ordinarii, Abb. in Clement. quia contingit, numer. 4. de relig.

dom. Urgebit quis, Ergo Episcopus in his fabricis & Ecclesiis non se intromittet, nec circa visionem rationis computorum, Respondetur, quod ita res se habet, & servandæ sunt piorum locorum constitutiones, & quia fortassis illæ concessæ fuerunt à summis Pontificibus, vel Prælati, ut *suprà*, Abb. in Clem. quia contingit, numer. 4. D. Ant. 3. par. 1. ut. 10. c. 11. §. 2. in princ. ad hoc ne patroni retraherentur à fundatione dictorum locorum piorum, Sel. loc. cit. 3. p. 9. 2. n. 11. & 12. & Staph. de lit. gra. f. 92. n. 8. Dicit quis iterum, ergo Episc. neque poterit ista visitare, Respondetur, quod Conc. circa visitationem solum eximit loca pia quæ sub Regum immediata protectione sunt: nam illa sine eorum licentiâ Episc. non potest visitare, ergo potest visitare omnia alia, & Conc. solum in c. 9. concepit exemptionem, visionis computorum, & administrationis, non visitationis. Fallit secundo, quando ex consuetudine, privilegio, aut ex constitutione aliqua loci, aliis ad id deputatis ratio computorum reddenda esset, tunc enim cum his adhiberi debet etiam Ordinarius, & aliter factæ liberationes dictis administratoribus minime suffragentur, & ita censuit sac. Cong. declarat. 210. extant literæ Sixti V. ad omnes Episcopos regni Neapolitani, quibus eis præcipit, ut visitent hospitalia, juxta decretum sac. Cõc. Trid. sub anno 1588. 2. Novembris, Episcopo Fulignano Nuntio in dicto regno, & sac. Congreg. declarat. 288. in meis, censuit in hæc verba, Ordinarius non habet auctoritatem visitandi hospitalia, neque confraternitates quæ à laicis reguntur, nisi in casibus à jure

à jure expressis, & c. 8. sess. 22. Conc. Trid. intelligitur solummodo in casibus à jure communi permisis: licet tamen Ordinariò ab eis rationem administrationis exigere, nullà habità ratione juris communis, sed tantum servatà dispositione d. c. vide in ver. visitatio, §. 3. ver. 9.

Primum dubium, quod discretimen erit inter hospitale juris patronatus & fundatum cū conditionibus prædictis, ut non Ordinarius se intromittat? & c. Respondetur, quod in primo casu (nisi aliud cautum erit à patronis) Ordinarius loci poterit illud visitare, & rationem administrationis videre, & instituere administratores sibi à personis præsentatos, argumento eorum, quæ dicuntur in toto. tit. & tractatu de jure patronatus, & si inveniunt ibi administratores perperam agentes, illis per eum sublatis alios instituet, & patronus pro illa vice privatus erit præsentatione, Selva loc. cit. & Clem. quia contingit, & ibi gloss. in ver. negligentia, de relig. dom. in secundo casu Episcopus circa rationem computorum non se occupet.

Secundum dubium, ædificatur hospitale auctoritate Episcopi, & tunc dicitur locus pius, religiosus, sive Ecclesiasticus, Staph. loc. cit. & quando non apparet de auctoritate Episcopi, præsumitur intervenisse, quod potest præsumi. Primum, quando est in forma Ecclesiæ. Secundò, ubi Missæ celebrantur. Tertio, vel sit altare. Quarto, vel sit campanile, sive campana: licet ibi aliquando celebretur solum in fe-

stivitatibus magnis, ut notat Cardinalis in Clem. si de cens. Selva loc. cit. num. 25. & 29. gl. & tex. in c. unicumque, de consecratione, d. 1. Abb. in cap. inter delectos, num. 12. & 8. de donat. & ibi addit Zachar. litera C. & addit Sebast. Sap. litera D. faciunt quæ dixi in ver. alienatio, §. 10. dixi hoc, quia licet testator, seu fundator dicat quod Episcopus non se intromittat in cura, & in institutione ministrorum dicti hospitalis, seu Oratorii, sic fundati, tamen non teneret ista dispositio, etiamsi apposuisset, quod bona illa relicta in dotem dicto hospitali seu Oratorio, in alium pium usum expendantur casu, quo Episcopus se intromitteret, Covar. in dicto c. tua, num. 8. & de spons. 2. p. c. 3. n. 20. Rochus tract. de jure patronat. in verbo pro eo quod, q. 12. vide Abb. in c. patentibus, num. 1. de privil. quando hospitale, seu aliquis locus confratrum dicatur pius, & subesse Episc. vide in ver. confraternitas, n. 4. Caputa. decis. 328. p. 1.

Tertium dubium, quia Conc. c. 8. sess. 22. dicit Episcopos tanquam Sedis Apostolicæ delegatos, esse executores piarum omnium voluntatum, tam inter vivos, quàm causa mortis. Dubitatur an hoc solum ad Episcopum pertineat, maxime cum interdum sint aliquantulum circa hoc non satis diligentes? Respondetur ex Covar. in c. si heredes, numer. 1. de testamen. & ibi Abb. in col. 1. & Barbat. quod cum hoc sit fori mixti, ad judicem secularem etiam pertinet, & sic utrumque judicem potest adire quicumque ille sit, ut exequi faciat legata pia, Covar. ibid. num. 2. & Abb. in c. si ha-

redes, num. 3. de testam. ubi ait dari locum preventioni, & hinc est, quod fortassis in regno Neapolitano nollent iudices seculares, ut isti administratores locorum piorum reddant rationem suae administrationis Episc. quia cum sit casus mixtus, ut isti praetendunt, stare in possessione casuum mixtorum, in hoc etiam vellent stare: sed ad hoc posset responderi dupliciter, quod si est, ut dixi ad primum, tunc currere posset ista praetendentibus, quia est aedificatum sine auctoritate Episcopi. Secundò, sed quando vel est cum Episcopi auctoritate, vel si non constet, praesumi debet, per dicta *superius*, nescio qua ratione hoc possent praetendere, cum omnia loca aedificata auctoritate Episcopi sint sacra, pia, & religiosa, ut dictum est *sup.* quae pertinent ad Episcopi jurisdictionem, *c. omnis Basilica, 16. q. 7. & alius vulgaris iuris.*

Quartum dubium, quatenam dicantur loca pia, & legata ad pias causas? Respondetur ex *Syl. in ver. legatum, 4. ab initio, & per totum.*

Quintum dubium, an Ordinarius posset inquirere contra tenentes bona, quae debent distribui pauperibus. Respondetur affirmative, *Maran. 6. p. tit. de inquisi. num. 154. & habetur in Auth. Hoc amplius, de fidejussor.*

Sextum dubium, quid si quis administrator piorum locorum, videns se constrictum ad reddendum rationem suae administrationis appellaret? Respondetur ex *fac. Conc. sess. 24. c. 9. de refo.* ubi dicit, quod licet admittatur appellatio, non propter hoc impeditur,

aut suspenditur executio, & ita etiam censuit *fac. Congreg. declar. 484. idem Angel. Aret. in §. economos, in fine, in Auth. de sacrosan. Episc. Maran. 6. p. tit. de appellat. num. 198.* ita etiam quando suffraganeus Episcopus visitat suam diocesim, si appellaretur ad Metropolitanum, appellatio teneret quoad devolutionem, sed non quoad suspensivam, seu impeditivam, ita *fac. Cong. decl. 487.*

Septimum dubium, an Episcopus, quando visitat loca ista pia, seu hospitalia, possit ab eis recipere procurationem, de hoc vide *in ver. visitatio, §. 5. dub. 7.*

Octavum dubium, an relicta in aliquo hospitali pro hospitandis peregrinis, vel curandis aegrotis, aut ad aliquid huiusmodi, possint per Episcopum in alium pium usum converti? Respondetur, quod videtur non posse, per *Clem. quia contingit, in princ. & ibi gl. in ver. non ad alium, sed quicquid sit, Conc. Trid. sess. 25. c. 8. de refo. in ver. quod si hospitalia, dicit posse Episcopum cum duobus de Capitulo, quando, in loco ubi sunt dicta hospitalia, similes personae, aut pro parte reperiantur, etiam si contrarium in eius fundatione, aut institutione expressum fuerit in hunc eventum, i. si ibi non hospitarentur pauperes, vel illuc non venirent aliquae personae propter aliquam causam: sed vide *in ver. Legatum, §. 2.**

Nonum dubium, ad quod tempus debeat dari gubernatio, seu administratio hospitalis? Respondetur ex *eo. fac. Con. loc. cit. in fin.* quod solum ad triennium, nisi aliter in fundatione cautum reperiretur.

Decimum dubium, an teneatur hospitalitate contribuere Seminatio de introitibus seu fructibus suis; Respondetur à fac. Cong. *declar.* 147. quod non nisi datum sit in titulum, commendam seu administrationem.

Ad quartum, vide Vinc. de Fran. *de cis.* 98. *num.* 9. *Et per totum.*

Ad quintum, vide Bull. Clem. IV. 1. & Pii III. 13. Pii V. 71. quæ incipit: *Sacrofan-*

INSTANTIA.

Primò, instantia de jure civili perit in civilibus per triennium, & in criminalibus per biennium, *l. properandum, & ibi Scribentes, C. de jud.* Maran. 5. par. 11. §. *glos. in o. venerabilis, in ver. non obstat. de iud.*

Secundò, hoc fallit, de jure Can. & in terris Ecclesiæ, & ubi jure Canonico vivitur, quia ibi nunquam perit instantia. *text. & gl. loc. cit. Cor. conf. 210. in 4. vol. in f. Maran. ubi supra.*

Tertiò, causæ Ecclesiarum non habent instantiam peremptam lapsu triennii, etiam si agitur coram iudice seculari, tenet Caravita *in riu* 22. *nu.* 9. *Dec. in ca. Eccles. S. Maria, de const. Imol. in l. properandum, §. si C. de iud. Catd. Clem. 1. de integr. restit. Jason. & Salic. in d. §. sed contrarium videtur practicari, quod instantia etiam permittitur lapsu triennii in causa ecclesiastica, prout colligitur ex his quæ voluit Ioan. Vinc. de Annan. *in Repet. constitut. Divæ memoriæ, numer.* 19. ubi dicit, quod in causa sancti Anelli, à Joanne Jacob. Copula per Præsidi-*

facri Conf. Neapol. fuit inflatus spiritus vitæ instantiæ, & tamen lis erat cum Ecclesia, sed an insufflatio bis peti possit, dum instantia est perempta, vide Capyc. *dec.* 165. Gram. *decis.* 69. Boer. *decis.* 247. & de ista materia peremptionis instantiæ vide Capyc. *decis.* 11. *num.* 9. *cum sequentibus & decis.* 109. *numero.* 4. quando autem causa esset clerici, secus esset dicendum, quia in hoc clericus non gaudet privilegio Ecclesiæ. Abb. *in dict. cap. 55. Maran. ibid. num.* 21.

Quartò, in prima instantia fac. Conc. Trid. *sess.* 24. *c.* 20. *de reform.* per lapsum biennii, dat optionem partibus, adire superiorem competentem: sed non propter hoc irritat acta facta, sed partes possunt uti eis coram iudice ad quem.

Quintò, in secunda instantia datur ad biennium, *c. cum sic Romana, & c. ex ratione de appellat. Gom. q.* 68. *de ann. possess.*

Sextò, hoc tamen fallit in Curia Romana, ubi lis, si ve instantia nunquam extinguitur nisi per sententiam, Gom. q. 56. *& 98. in fi. de trien. possess.*

Septimò, an possint per iudicem rogari fatalia? Affirmativè responderetur, modò primò faciat, hoc antequam decurrant in totum dicta fatalia. Staph. *de lit. grat. f.* 243. *num.* 1. Secundò, ut hoc fiat ex causa, quæ debet esse nota ipsi iudici, Maran. *ut. de appellat. nu.* 231. *Et infra.*

Octavò acta an censeantur esse annullata perempta instantia? Respondetur ex *Addit. ad q.* 279. *Cap. Tolos.* quod non acta ordinatoria.